

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno priložo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin, za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Na cedilu. — „Mir“-ova stranka in učiteljstvo. — Naše srednje šole. — Politični pregled. — Štatersko: Zadrugištvo in mali posestniki. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznoterosti. — Prosveta. — Oklie. Podlistek: Slovenska umetnost. — Pismo iz Prage.

Na cedilu.

Te dni se je zopet pokazalo prokletstvo slovenske nesloge; pokazalo se nam je, da niti Nemec niti Italijan ne dela toliko škode in sramote, kolikoršno si delamo sami v svoji fanatični neslozi, ki ne pozna nobene meje. Blazna nestrpnost, besna sovražnost, blede zavist, podkopavanje ugleda drug drugemu, zlobno sumničenje... te in še druge lastnosti so prešle velikemu delu slovenskega naroda v meso in kri, da je solidarno delovanje povsem onemogočeno in da dosežamo le še „uspehe“, ki so nam v škodo in sramoto. Celokupnosti velika večina našega naroda ne vidi več; vse se pre-
saja le v oskosrčnega statista stranke in večkrat celo s stališča posamezne osebe. Veliki cilji celokupnosti so pokriti z velikim kupom strankarskih in osebnostnih zahtev, veliki ideali naroda so pokopani pod željami in željicami demagogov.

V avstrijskem parlamentu gledamo danes sliko, ki mora na eni strani imponirati, na drugi strani pa navdati nas s sramom in žalostjo. Z veseljem začudenjem smo gledali na Hrvatsko, ko sta se združila k skupnemu delu toliko dolgo dobo ljuto sovražeca se naša Hrvat in Srb. Kar se je zdelo nemogoče, se je zgodilo vendarle v največjo jezo in strah Madjarov ter v največjo korist hrvatskosrbskega naroda. In ni je lepše slike, kakoršen je bil složni nastop naših bratov

v hrvatskem saboru in kakoršno je danes in že nad leto dni složno nastopanje naših bratov v Pešti. In bratje Čehi! V koliko strank in stranic so razdeljeni, a vendar imajo v avstrijskem parlamentu enoten češki klub. Sad te sloge pa se vidi že doslej, ko so imeli Čehi v kabinetu dva svoja ministra. Brez češkega naroda se dandanes ne obdrži nobena vlada na krmilu. Kar pa nas navdaja s strmenjem, je dejstvo, da so se nemški desničarji in nemški levičarji zblizali tako, da imajo svoj skupen izvrševalen odsek, v katerem sede načelniki strank najhujših principijalnih nasprotij, možje prav kontrarnih svetovnih naziranj. Avstrijski Nemci so si ustvarili silen obroč, oklepajoč stranke, ki so si stale doslej nasproti ko voda in ogenj. Sad tega združenja pa se vidi zdaj v rekonstruiranem kabinetu, kjer sedi 9 Nemcev poleg 3 Slovanov. Tako zastopa 9 milijonov avstrijskih Nemcev 9 nemških ministrov; toda 16 milijonov Slovanov, Italijanov in Rumunov bo zastopalo le čvetero ministrov. Tak je sad nemške složnosti v odločilnem trenutku, ko si je iskal baron Beck večino, ki mu odobri novo nagodbo.

Jugoslovani pa smo ostali zopet na cedilu in krivi smo tega sami, kriva je temu naša nesloga. Vsi češki, hrvatski in tudi dunajski listi naglašajo, da Jugoslovani samo zaradi needinosti med seboj niso dobili v prenovljenem Beckovem ministerstvu nobenega zastopnika. Needinost med jugoslovanskimi poslanci je vzrok, da ostanemo Jugoslovani tudi še nadalje brez svojega ministra. Ministerski predsednik baron Beck je izrečno naglašal, da Jugoslovani v svojem kabinetu ne more potrebovati, ker bi stala za njim jedva le polovica jugoslovanskih poslancev, dočim bi druga skupina delala celo opozicijo.

Slovenski poslanci, Hrvatje in Srbi so razdeljeni v dva kluba, ki si stojita nasproti kakor tujca in sovražnika. In kriv je tega v prvi vrsti Slovenec, dr. Šušteršič s svojim oprodo dr. Krekom! Le ta dva moža sta proti združitvi vseh jugoslovanskih poslancev v enoten klub, le ta dva moža sta kriva, da Jugoslovani pri rekonstrukciji Beckovega ministrstva niso prišli v poštev ter da smo ostali na cedilu takrat, ko so si delile ministrske portfelje druge stranke. Osebnost sovraštvo dr. Šušteršiča in dr. Kreka proti Hribarju, osebna jeza dr. Šušteršiča, da ni mogel pridobiti Hrvatov in Srbov za svoj klub brez Hribarja, le to osebno čustvo v dr. Šušteršičevem srcu nam je vzelo jugoslovanskega ministra!

Neizmerna bi bila korist, ki bi jo imeli Jugoslovani od svojega zastopnika v kabinetu. A vse je zavrgel dr. Šušteršič iz osebnega nekrščanskega sovraštva! Nobenega razloga nima dr. Šušteršič proti združenju obeh jugoslovanskih parlamentarnih klubov. Vsi jugoslovanski poslanci so Slovani in kristjani, vsi ljubijo svojo domovino ter jej žele vsega najboljšega; vsi stremijo za napredkom in za osvobojenjem iz okov nemštva in italijanstva. Res, da imamo doma različne poti in v tem in onem različne cilje; toda v parlamentu morajo hoditi vsi naši poslanci za enim samim velikim ciljem in to po isti poti. Bistvene točke programov obeh in vseh strank na Slovenskem in Hrvatskem so torej vendarle kongruentne. To naglašajo sedaj tudi koroški Slovenci. Nasprotja med nemškimi strankami, ljutost bojov med pristaši raznih nemških strank se ne dajo niti primerjati z našimi. In vendar so si poiskali Nemci med seboj v parlamentu modus vivendi, Slovenci ga pa — vsled nečuvne nestrpnosti dveh mož,

Slovenska umetnost.

V izložnem oknu gosp. L. Schwentnerja v Ljubljani sta razstavljeni diploma in svetinja, kateri je prejel umetniški klub „Sava“ v znak svoje udeležbe na avstrijski razstavi l. 1906 v Londonu.

Ob podelitvi teh spominskih znakov je poslal pripravljani odbor te razstave z Dunaja članom umetniškega kluba „Sava“ laskavo pismo v dokaz uvaževanja napram tem resnostremečim umetnikom. Vsebino tega pisma dobesedno priobčujemo:

Wien, 29. Dezember 1906.

Geehrte Herren!

Nach dem Abschlusse der Arbeiten für die Oesterreichische Ausstellung in London 1906 obliegt uns die angenehme Pflicht, dankbarst aller jener Faktoren zu gedenken, deren vereinte Arbeit den schönen Erfolg der Ausstellung herbeigeführt hat. Wir erinnern uns hiebei vor allem auch der Mitwirkung Ihrer geschätzten Korporation, welche es ermöglichte, daß eine stattliche Zahl erstklassiger österreichischer Kunstwerke dem großen englischen Publikum vorgeführt wurde und so die österreichische Malerei und Plastik zu

einem vollen künstlerischen Erfolge jenseits des Kanals geführt hat.

Für diese Ihre erfolgreiche Mitwirkung an dem großen Unternehmen gestatten wir uns, der geehrten Korporation und allen jenen Herren, welche hiezu ihr Scherfflein beigetragen haben, unseren verbindlichsten und innigsten Dank auszusprechen.

Wir gestatten uns, anruhend das Protokoll der Schlußsitzung der Ausstellungskommission zur gefl. Einsichtnahme zu übermitteln und zeichnen

mit dem Ausdrucke vorzüglichster Hochachtung

Kommission

der österreichischen Ausstellung in London 1906.

Präsident der Kommission: Krupp m. p.

Obmann des Exekutivkomitees: Aug. Denk m. p.

Geehrter Künstlerklub „Sava“,

Laibach.

To je prvo javno priznanje, s katerim je bila doslej odlikovana katerakoli skupina slovenskih umetnikov, zategadelj tudi tem važnejši moment za narod sam. V tem trenutku se pripoznava javno sposobnost ne le umetnikov, temveč sploh slovenski umetnosti pred širšim svetom in je kvalificirana za enakopravno umetnosti drugih, večjih in kulturnih narodov.

S tem je bil položen prvi osnovni kamen in odločen prostor v prilog svetovne zgodovine umetnosti.

Po klavernem zaključku II. slov. umetniške razstave l. 1902. v Ljubljani je bil zadan tudi udarec za nadaljnji razvoj slovenske upodabljalne umetnosti; tvoritelji njeni so se razpršili na vse strani ter so razočarani iskali bolj rodovitnih tal. Nekateri so povsem prenehali še kdaj javno nastopati, drugi so tavalili zopet osamljeni po raznih potih dalje in iskali izhoda k umetniški dovršenosti.

Po dolgotrajni blodnji so se nazadnje vendar le zjediniли nekateri umetniki ter sklenili, da kot mala družba pokažejo svetu svoje umotvore, dobiti vsaj v tujini zadostila, ako se jih v domovini ne priznava. Posledica temu združenju je bila ta, da so ti čudaki priredili l. 1904. umetniško razstavo na Dunaji v galeriji Miethke in ta omejeni, po številu razstavljavcev mali klub je dobil zvaneče ime „Sava“. Uspeh tega prvega, usodepolnega podjetja je itak dosti zabeležen.

Po tem važnem dogodku za slovensko umetnost so nastopali ti „Savani“ tudi nadalje solidarno, samostojno, in so se udeležili razstav v Belgradu, Sofiji, Londonu in, kakor je znano, ravnokar v Trstu.

dr. Šušteršiča in dr. Kreka — ne moremo najti! Ali ni to najhujši zločin na telesu naroda? Ali ni to efijalstvo?! Ali ni to sramota za posl. Povšeta, Benkoviča, Fona, Hočevanja, za može lastne volje in sodbe?! —

V nedeljo je na svojem shodu posl. Hribar iznova naglašal, da je bil pripravljen zaradi naroda in zaradi življenskih zahtev Jugoslovancov vstopiti v enoten klub, četudi bi mu bil predsednik sam dr. Šušteršič. To je beseda značajnega moža rodoljuba, ki hoče pozabiti vse, kar se je skrajnje žaljivega in nezaslišano krivičnega iz tabora dr. Šušteršiča nametalo na njegovo osebno čast. Posl. Hribar plemenito pozablja in krščansko odpušča vse osebnosti, vse psovke in neresnice v svoji goreči želji, da bi se osnoval en sam, a velik in močan jugoslovanski klub v državnem zboru. Povedal je to svojo željo tudi že v oficijalnem glasilu narodno-napredne stranke, v „Sloveniji“. Dr. Šušteršič in njegov organ „Slovenec“ pa sta ga zato oblila z novo golido!!

To si zapomnimo, a odnehali ne bomo apelirati na sloven. ljudstvo, da končno izpregleda ter da vidi, kako samomorilska je politika Sloven. Ljud. Stranke.

„Mir“-ova stranka in učiteljstvo.

Značilno za slovensko stranko na Koroškem je, da nastopa proti učiteljstvu kot takemu.

Gotovo je, da je na narodni demoralizaciji na Koroškem v prvi vrsti krivo nemčursko podivjano učiteljstvo, ki je po svoji vzgoji v veliki večini etično na najnižji stopinji in torej naravno ne more čutiti višje potrebe nego demoralizovati slovensko deco. Demoralizovanje s polno upravičenostjo lahko imenujemo delo nemčurskega učiteljstva. Z raznarodovanjem slovenskega življa se vsekakor na stečaj odpirajo vrata tudi splošni demoralizaciji. Da je potemtakem proti takim elementom največja brezobzirnost povsem naravna potreba zdravega razvoja, temu noben objektivni človek oporekati ne more. Najbrezobzirnejši boj proti nemčurstvu med učiteljstvom je opravičen ne samo z narodnega, temveč že s splošnega etičnega stališča! Dokler se „Mir“ in njegova stranka bori proti nemčurskemu učiteljstvu, mu mora sleherni treznomislec človek le z veseljem pritrjevati.

A nekaj povsem drugega je, ako se postavlja slovenska stranka proti učiteljstvu sploh. Ta politika se nam zdi naravnost blazna, ako uvažujemo, da je v učiteljskem stanu na Koroškem zadnji čas zastopano tudi precejšnje število slovenskih učiteljev.

Slovenski javnosti bo pač zadosti znano, kakšna težava je bila in je s slovenskimi učitelji na Koroškem.

Kar pričajo fakta, želi so baš „Savani“ povsod najboljšo moralno, kakor deloma tudi gmotno uspehe. — Hvalo pa so jim peli pravi poznavalci umetnosti in zadostno kvalificirani strokovnjaki velikih kulturnih narodov. Ne tako pri nas, ko se včasih zaletavajo in kritikujejo umotvore ljudje, ki so preje vse kaj drugega, nego resnični poznavalci umetnosti. Dokler ne dobimo pravih, strokovnih kritikov, dotlej morejo edinole strokovnjaško odločati umetniki sami, izraziti o umotvoru priznanje ali grajati ga, ker le oni so zadostno v tem izobraženi, neki zadirači pa bi včasih bolje napravili, da molče, ker s svojim neopravičenim nastopom edinole stvari škodujejo, da, še huje, oni trosijo v javnost nepravilne nazore in pojme o umetnosti, škodujejo splošnosti tem bolj, čim višje stoji nad njimi nerazumljivi jim umetnik.

Treba je take neumestne nastope odločno zavračati, kjerkoli in kadarkoli se pojavijo! Le s pravo vzgojo smemo računati na to, da se naše ljudstvo začne pravilno zanimati za umetnost, da bi pojmi stremljenja vsakega posameznega umetnika, ki se z ogromnimi žrtvami trudijo privedi narod do popolnega kulturnega viška.

Povsod, kjer so se bili taki boji, so morali naposled zmagati umetniki, po njih so se

telji na Koroškem. Pred leti je bil slovenski učitelj na Koroškem pravcata bela vrana. Kdor pozna razmere na celovškem učiteljskem, tem gnjezdu strupenega nemškega nacijonalizma, in razmere revnega koroškega dijaka, odvisnega navadno od nemških dobrotnikov, ta se niti čudil ne bo. Le najtrdnější značaji so mogli ostati zvesti svoji narodnosti v kljub sirenskimi glasovom iz nemškega tabora in v kljub nadlogam in težkočam, ki so jih morali prenašati zbog svojega prepričanja. No, navzlic vsem neugodnostim smo pa končno tudi na Koroškem prišli tako daleč, da imamo zdaj okrog petnajst narodnih učiteljev. Res je, da je to število pač minimalno v primeri z nemčurimi učitelji, zato pa je na drugi strani tem večja zavednost in značajnost teh učiteljev: njih narodno prepričanje se je ojeklenilo v obupnih eksistenčnih borbah. In kaj vzpričo vsega tega uganja slovenska stranka? Brez ozira na slovenske učitelje prej ko slej dosledno nastopa proti učiteljskemu stanu kot takemu! Grafenauer kot zastopnik koroških Slovencev na pr. ne zamudi prilike, zabavljati in pritoževati se proti učiteljskim plačam (!); sploh ne mine skoraj slovenskega zborovanja, kjer bi se ne napadalo učiteljstva, notabene torej tudi slovenskega. Pri vsaki najmanjši priliki se skuša v obeh slovenskega ljudstva kolikor mogoče ponižati ugled učiteljskega stanu. Z doslednim hujskanjem proti učiteljstvu misli torej slovenska stranka delati za prosveto slovenskega naroda, za ono prosveto, ki je predpogoj naši vseobči narodni osamosvojitvi? Je-li to pa tudi v resnici narodno in pošteno, o tem si bo pač vsak razsoden čitatelj brez daljšega razmotrivanja na jasnem.

Neumestnost take slovenske politike je tem jasnejša vzpričo dejanskega materialnega stanja koroškega učiteljstva osobito slovenskega. Ker sem že omenil učiteljske plače, premotrimo te razmere malo natančneje. Absolvirani učiteljski študent se na Koroškem nastavi z mesečno nagrado 66 K in 66 vin. Za to nagrado mora služiti najmanj par let, dokler ne napravi definitivnega izpita. Kako naj ob tej plači učitelj na kmetih svojemu stanu primerno živi? Ako zdaj upoštevamo še dejstvo, da nemški oziroma učitelji nemškega mišljenja (deutschgesinnte) vsaj za časa svojega provizoričnega službovanja uživajo često prav mastne doklade nemškega „Schulvereina“ ali „Südmarke“, je-li potem kaj čudnega in nenaravnega, ako se tudi osamljenega in zapuščenega slovenskega učitelja prime ona občečloveška želja po ugodnejšem življenju? Ali ni vzpričo egoistične človeške narave postopanje večine koroškega slovenskega učiteljstva na vse zadnje le čisto navaden akt samoohranitve, ki se nam, dasiravno ga seveda ne bomo in tudi ne moremo odobra-

obsojali umotvori ali nestvori; kjer pa se to ni uresničilo, tam ni dospela niti umetnost niti kultura do vrhunca.

Ta pojav nam bodi v dokaz, da so „Savani“ praporščaki slovenske umetnosti, ki so odločno in strokovnjaško priborili priznanje med širšim svetom umetnosti, katera že eksistuje, ne kakor se opetovano naglašja, da je še vedno v povojih. Želeti bi bilo edino, da se uspešno spopolni.

S tem dobrim vzgledom pa naj izkušajo „Savani“ privabiti še druge naše umetnike v svoj tabor, da nastopijo potem s toliko večjo močjo, razširjajo med svet slavo onega naroda, iz katerega izvirajo sami!

Ne zadostuje pa samo to, nego dolžnost vsega naroda je, da jih prizna sam in da jih v vseh njih težnjah podpira moralno, kakor tudi gmotno in s tem omogoči pravi uspeh.*)

Artist.

*) Ta zanimiva izvajanja smo prejeli iz vrst slovenskih umetnikov; priobčujemo jih radi, a si pridržujemo, da svoje stališče glede današnje slovenske moderne umetnosti opredelimo pri prvi priliki.

Uredništvo.

vati, pa zdi umljiv? Saj je slovenska stranka s svojo antiučiteljsko tendenco le še pospeševala in še pospešuje ta proces. Neutemeljeni in krivični napadi na učiteljski stan od strani oficijalne slovenske stranke so marsikateremu učitelju, ki je bil v dijaški dobi še navdušen in idealen narodnjak, če že ne opravičevali, pa vsaj pospešili in olajšali njegov obupni korak, da je često uklonil svoj nehvaležni idealizem pred ono pošastjo, ki ji pravimo — realno življenje. Sicer so pa na ta način materialne prilike prisilile že marsikoga, da je, če že ni naravnost postal naš nasprotnik, vendar moral postati vsaj pasiven opazovalec naših obupnih bojev.

(Konec prihodnjic.)

Naše srednje šole.

(Iz predavanja prof. dr. Fr. Ilešiča v Zagrebu.)

Naši srednji zavodi so faktično dvojezični ali nemški. Ta njihov ustroj ne ustreza državnemu temeljnemu zakonu iz l. 1867., § 19., ki pravi: „Vsako pleme ima nedotakljivo pravico, gojiti in čuvati svojo narodnost in svoj jezik. V deželah, kjer stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča tako urejena, da se vsaki narodnosti dajo pripomočki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bode nikomur sila, se učiti katerega drugega deželnega jezika.“

Ali smo Slovenci zadovoljni s to nezakonitostjo ustroja svojega šolstva? Ali pa marveč želimo in zahtevamo popolno izvršitev zakona?

Kdor opazuje vse naše javno življenje, mora konstatirati, da zahtevamo izvršitev zakona. Zoper nezakoniti današnji ustroj našega šolstva so se srednješolski profesorji izrekli v anketi, ki je lani zborovala dvakrat; zoper ta ustroj je imel predavatelj dr. Ilešič letos v Ljubljani referat na veliki javni skupščini, ki je odobravajoč vzela poročilo na znanje; istodobno so mnogobrojne slovenske občine z društvi zajedno peticijonirale na državni zbor za slovenske srednje šole.

Izvršitve zakona ne zahtevamo v kakem slepem šovinizmu, ki bi motil jasnost pogleda in nam ne dal dobro razumevati svojih interesov; obratno baš resno razumevanje lastnih interesov nam diktira to v prirodi stvari same utemeljeno zahtevo.

Svojih interesov ne pojmi prav otroci; zato jih vodijo roditelji in učitelji ter jih eventualno proti njih volji in z ostrimi sredstvi navajajo na pot k pravim ciljem.

Tako je Jožef II. mislil, da je treba državljanu siliti k sreči, ki je sami ne poznajo in ne najdejo; uvedel je šolsko prisilje in je določeval z vrha dol celim narodom usodo: narodi so bili deca, so bili podaniki, država je bila majka, ki stoji nad deco. Dandanes so se pojmi o razmerju med državo in narodi izpremenili. Narodi avstrijski niso več deca; dorasli so, polno-

Pismo iz Prage.

Dva velika pojava sta, ki zanimata danes predvsem praški in ves češki kulturni svet: Macharjev „Rim“ in Holárkova razstava v Rudolfinu. Sicer je umetniška razstava tudi v „Manesu“, predstavili so se tam visoki gostje: Francoski impresionisti. Toda kakor vabi pridevek francoski, tako odbija ime impresionisti, in ljudstvo, ki se je privadilo na resno mislečo umetnost, se ne navdušuje za težke barevne probleme in za nerazumljive velikosti, ki se skrivajo v dozdevno brezsmiselnih slikah. Zato imajo impresionisti predvsem pomen le za umetniški svet in za Prago le toliko, da je zopet nekaj francoskega v Pragi, kar končno ni najmanjšega pomena. Najdemo tu velike mojstre impresije, kakor: Manet, glava impresionistov, Daumier, karikaturist in humorist, Monticelli, Renoir, Boudin, Lebourg, Rafaëli, Lapard, Breal in drugi. Prevladujejo v zbirki pokrajine; na razstavi so res mojstrska dela barv, pa tudi izdelki, ki hočejo mesto impresije biti le nekaka senzačna ekspresija. Razstava torej niti ne budi primerne zanimanja.

Vse drugače pa je z domačima umetnikoma. Skoraj ne greš varno po ulici, da te ne

letni so, sami spoznavajo svoje potrebe in svoje koristi. Trezno sodeči o uvetih in okolnostih svojega obstanka, ne bomo zametali ničesar, kar nam za sedaj jači obstanek — tudi nemščine ne, — a v ponosni zavesti svoje doraslosti ne moremo pripustiti, da bi se nam kaj vsiljevalo proti našemu uverjenju. Zavarujemo se proti temu, da bi nam tuji vrivali kaj na prvo mesto, kar spada na drugo, da bi manj in hipno korist plačevali s temeljem svojega napredka. Gorje jim, ki tlačijo stvarino duhov v tuj kalup!

Zahtevamo zase stvarno avtonomijo šolstva.

Ali pa niso naši interesi v raznih deželah različni? Ali ni prav, da je na pr. naše srednje šolstvo na Štajerskem (ob nemški meji) ustrojeno drugače nego na Kranjskem?

Umevno je, da se jezikovna uredba ljudskih šol ravna tu in tam po lokalnih razmerah. Zakaj ljudska šola izprevaja direktno v življenje in se zato mora ravnati po tem življenju in njega uvetih. Drugače pa je pri srednji šoli: ta ne vodi človeka direktno v življenje, za njo pride še visoka šola; zato se ji tudi načeloma ni treba ozirati na male krajevne razlike. Gimnaziji je svrha obča formalna naobrazba, najsi je zavod na Kranjskem ali na Štajerskem. Izhodišče, s katerega vodi pot do tega cilja, je (intelektualno in moralno) stališče gojenca; v jezikovnem oziru je to materinščina naše dece. Slovenska je pa naša deca baš tako na Štajerskem kakor na Kranjskem, torej je izhodišče našega srednješolskega pouka povsod isto. Ako sta izhodišče in cilj našega srednješolskega pouka po vsem Slovenskem ista, mora ves ustroj naših gimnazij povsod biti enak, na Štajerskem na pr. isti kakor na Kranjskem.

Neizmerna bi bila škoda, ki bi nam nastala, ako bi radi sekundarnih in vnanjih činiteljev prezirali temelj izobrazbe, materni jezik.

S stanovskega in narodno-političnega stališča je poudariti, da ob sedanjem dvojezičnem ustroju naših srednjih šol lahko nastavljajo Nemce na njih; ž njimi pridejo nemške rodbine in nastanejo nemške kolonije (uradniki vzdržujejo v štajerskih trgih nemštvo), celo nemške ravnateljice bi mogla vlada vsiljevati, kakor je pokazal letošnji slučaj „Proft“ na I. drž. gimnaziji ljubljanski. Nemški ravnatelj bi zapirali vrata slovenskim suplentom in ves kraj bi dobival polagoma — tuj značaj.

Nemški učni jezik oškoduje nadalje napredek naše mladine. Ako je mladini učni jezik tuj, malo ali skoro nič znan, ji uhaja učna tvarina, ji zaostaja konkretno znanje. Koliko naše mladine je bilo tekom stoletij vržene s praga izobrazbe, ker ji je bil tuj učni jezik! Jasno je to: Tvarina je svrha, jezik je sredstvo in ne obratno; osobito realije ne smejo dandanašnji več biti le sredstvo v svrhu učenja tujega jezika.

ustavi prijatelj in vpraša: „Ali si bral Macharjev „Rim“? ... In povsod od najširših vrst do najvišjih krogov odmeva: „Rim, Rim...!“

Zadnja tri dela Macharjeva „Strup iz Judeje“ (Jed z Judey), „V zarji hellenskega solnca“ (V zarji hellenského slunce) in „Rim“ so osvojila avtorju vso češko družbo. Družba je postala moderna in hoče moderne umetnosti.

Machar je šel isto pot, kakor pri nas Cankar. Imel je težji boj in težje stališče proti stari umetnosti in stari družbi, — danes pa je postal bog češke moderne družbe. In ravno boj proti Rimu mu jo je mogel najbolj osvojiti in vso osvojiti. Ideja je jasna: prišel je židovski duh, „strup iz Judeje“ in je uničil staro klasično življenje, veliko kulturo, uničil je v človeku veselje do življenja in ga zamaknil v drug neresničen svet. Med tem pa je isti duh pokazal svojo židovsko naruro, ni pozabil skrbeti za svoj posvetni blagor, ko je druge bedne in zatirane tolažil s posmrtno srečo, ki jo je imel v zakupu. Iz tega sledi klic Macharjev: Nazaj klasični kulturi! Nazaj k staremu racionalnemu življenju! Vrnite človeka človeku, svet svetu, življenje življenju! Proč z izsesovalci in praznoverjem! Proč s klečplaztvom in hlapčevstvom! Človek vstani v vsej svoji sili: nov,

Škoda pa ni samo v materialni naobrazbi. Ob tujem učenem jeziku ostanejo naši mladini nerazvite tudi duševne sile, trpi formalna naobrazba. Brez umevanja, mehanično si pridobiva znanje; množi se in širi, kakor se širi kamen od zunaj, ne organsko kakor drevo, ki se razvija od znotraj. Kdor ne razvija iz sebe, ampak le sprejema od zunaj, ta rad slepo veruje v nepoznane stvari, izgubi smisel za dvom in s tem za napredek.

Učeč se vsega nemški, ne moremo biti „učitelji naroda“. Jasen zgled za to nam dajejo učitelji v ožjem pomenu besede. Ko pridejo naši učitelji, ki so se na pr. fizike učili na učiteljski izključno nemški, dve leti po maturi k izpitu učne usposobljenosti in dobijo slučajno slovensko temo iz fizike, se pred vsem javijo vprašanja: Kako se reče temu in temu slovenski? Za Boga, kako so učili fiziko in kako jo bodo učili, ako ne znajo niti slovenske terminologije? — A dandanes bi ne smel biti učitelj naroda samo tisti, ki je študiral učiteljske; učitelji bi narodu morali biti vsi njegovi inteligentni sinovi (ni lepšega rodoljubnega dela, nego če izobrazujemo preproste sloje).

Vsi kulturni narodi so zaostajali toliko časa, dokler so govorili njih socialno višje stoječi stanovi privilegiran, tuj jezik. Boj za materinščino je boj za kulturo in socialno povzdigo ljudstva.

Politični pregled.

Novi kabinet in Slovani. Pri mešetarenju za nagodbo so Nemci napravili izvrstno kupčijo, ker so profitirali še enega ministra, tako da jih imajo danes 9. Krščanski socialisti so dobili kar dva ministra, dr. Ebenhocha in dr. Gessmanna, dva fanatična klerikalca; zdaj se je list obrnil in kršč. socialisti bodo glasovali za nagodbo. Čehi niso ničesar pridobili, a so vsaj obdržali svoja dva ministrska portfelja, ki jih imata zdaj prof. dr. Fr. Fiedler in K. Prašek. S tem pa velik del Čehov ni zadovoljen. Češki socialisti, češ. radikalci in moravski poslanci bodo glasovali proti nagodbi. Tudi „Nar. Listy“ ne bodo podpirali politične smeri sedanje češke agrarnoklerikalne večine v parlamentu. Jugoslovani smo ostali brez ministra. Šušteršičev Slovenski klub bo glasoval — zakaj? za kakšno ceno? — za nagodbo, Jugoslovanski klub pa bo vsaj po svoji večini glasoval proti nagodbi. Tako so avstrijski Slovani zopet ne edini glede stališča napram vladi in nagodbi ter bodo glasovali češki poslanci različno in različno jugoslovanski poslanci. Do nove vlade ne more imeti resničnega, odkritosrčnega zaupanja noben dober Slovan. Sistem vlade ostane neizpremenjeno nemškocentralističen z

svoboden, samosvoj, da bo zmožen časa, ki je prišel.

Bil je to evangelij Macharja, ki se je že oglašal takoj po l. 1848 iz Havličkovih „kutnogorskih epistul“ in pozneje v Nerudovih pesmih: Machar je obema časten naslednik: plastičnost sloga, drznost misli, sila besede je dosegla v njem vrhunec. Potreba je bilo neupogljive odločnosti in ta se kaže iz vsake strani. V tem znamenju je zmaga našega časa. Po pravici je napisala „Naša doba“ o „Rimu“ sledeče besede: Naš narod ne more biti klerikalen in ne bo. Nikdar ne bo klerikalen zavedni češki človek. Kako mi čutimo proti klerikalizmu in kako čutimo proti Rimu, to je povedal letos Machar s svojim Rimom. Macharjev Rim je naš češki Credo... Češki Credo cel ali ves? Rim mora biti od Čeha sojen in obsojen, toda Rim mora biti od Čeha tudi premagan, pozitivno premagan. Svobodomiselni Čeh mora od sovraštva proti Rimu stopiti v novo življenje, mora zgrniti v sebi vse raztresene kulturne prvine tega novega življenja. Svobodomiselni Čeh mora položiti podlago tega novega življenja za razvoj in procvit svoj in novih generacij, svojih otrok. Svobodomiselni Čehi morajo kmalu prihraniti svojim otrokom te protirimske boje.

geslom: Ničesar proti Nemcem, ničesar brez Nemcev! Nova vlada je napol klerikalna, a vsakdo uvideva, da je to le začetek popolnemu klerikaliziranju ministrstva. Jugoslovani niso prišli v poštev pri rekonstrukciji ministrstva in sicer zaradi tega ne, ker so kranjski klerikalci delali zoper imenovanje jugoslovanskega ministra. Zato pa pride v nemški „landsmann-ministerium“ celovski Dobernig kot dvorni svetnik in bo imel v rokah imenovanje vseh uradnikov na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem in Primorskem. Nemci v slovenskih deželah bodo imeli v osebi Dobernigovi nekakega podministra, južni Slovani pa po zaslugi kranjskih klerikalcev ne bodo imeli nobenega zastopnika v ministrstvu. Človek se mora nehote vprašati: S čim je pridobil baron Beck Slovenski klub dr. Šušteršiča? Kaj jim je dal? Kaj jim je obljubil? Zastonj se mu gotovo niso udali. Zato vsak hip pričakujemo novih „uspehov“ dr. Šušteršiča in Gostinčarja! — „Slov. Narod“ pa ima čisto prav, ko piše, da ministrski predsednik prezira jugoslovansko delegacijo. „Odločen nastop ravno v minolem trenutku bi ga bil spreobrniti. Takega nastopa pa ni bilo.“ Odločno nastopati bi bilo moralo tudi slovensko časopisje, ne pa peti slave baronu Becku — prezgodaj! Mi tega nismo storili ter imamo zato vsaj lahko vest, kar je tudi nekaj vredno.

Združeni katoliki. „Vaterland“ deluje za združenje vseh katoliških (= klerikalnih) poslancev v avstrijskem parlamentu. Brez ozira na narodnosti naj bi se združili katoliški Čehi, Italijani, Slovenci in Nemci v eno stranko, ki bi imela toliko parlamentarno moč, da bi jo morala bolj upoštevati vsaka stranka; bila bi silnejša kakor sedanje narodne stranke. Torej proč z narodnostnimi programi, in katolicizem bodi veriga, ki sklone razne narodnosti v enotno klerikalno stranko! S to katoliško stranko, trdi „Vaterland“, bo mogel Beck po volilni reformi in nagodbi rešiti še tretje, t. j. narodnostno vprašanje. I seveda, katoliki so narodnostno vprašanje že rešili. „Narodnost je paganstvo, vera vse!“ Saj živimo za nebesa, ker vlada mednarodnost!

Madjarsko kanibalstvo proti Slovakom. V vasi Černovi pod Tatrami so si zgradili tamkaj živeči Slovaki iz lastnih, z velikim trudom zbranih prispevkov svojo cerkvico, kjer naj bi jim maševal njih župnik, neustrašeni rodoljub Hlinka. Toda Hlinka je bil „nevaren“ človek, ker je bil navdušen Slovak, zato ga je vlada suspendirala ter poslala v Černovo madjarske duhovnike, ki bi imeli blagosloviti cerkev 27. okt., dasi so prosili Hlinkovi farani, da bi se smel vrniti njih ljubljani voditelj. Prosili so opetovano, in ker to ni nič izdalo, so nadalje prosili škofa, naj se vsaj odgodi blagoslovitev cerkvice. Ali Hlinkovi stanovski tovariši — Madjari

Tako piše „Naša doba,“ in to je hotel pisatelj doseči. Na str. 192 pravi sam: Dvakrat bi še hotel oživeti v bodočih časih: enkrat pri nas na Češkem, ko pride čas zadnjega obračuna z Dunajem, drugič tu v Rimu, ko cicerone popelje potnika-tujca po teh hodnikih in začne svojo razlago nekako tako: Tu je bil nekdanj Vatikan, palača papežev, ki so se imenovali namestniki Kristusovi na zemlji.

„Rim“ je knjiga feuilletonov, pisan je v obliki potopisa. Posvečena je ta izvanredna knjiga češki pisateljici Ruženi Svobodovi „iz spoštovanja, hvaležnosti in prijateljstva“. V predgovoru govori avtor: „Ker mi ni še nobena knjiga mogla povedati, kaj je to Rim, sem izkusil napisati jo. Šel sem tja pogledat Antiko in sem našel njen veličastni grob. Na tem grobu sem videl umirati raztrganega in onemolega njegovega ubijalca. Potem sem zagledal mladega dediča obeh — in tako sem v nekoliko tednih preživel velik del zgodovine človeštva sploh. In ker sem sin Helijski, postali so ti listi knjiga moje ljubezni, sovraštva in zmagovitega čustva.“

In v uvodu govori pisatelj o Rimu: „Čutim, kak čar vabi sem umetnike, sanjače, navdušene in blazirane ljudi, bogatince in berače, ljudi vseh stanov in vseh narodov. Mesto edino, mesto strašno... Mesto brezštevilnokrat osvojeno, ne-

so smatrali to za punt napram madjarski vladi, in so dosegli, da bi se imela blagoslovitev vendarle vršiti določenega dne. Zvečer pred praznikom je dospelo 16 orožnikov v vas ter so ponoči popivali in izzivali ljudstvo. V nedeljo se je zbrala velika množica slovaškega, že razburjenega in v svojih najsvetjših čustvih užaljenega naroda, ki je zabranila siloma vhod v cerkev došlim madjarskim duhovnikom, izmed katerih sta se bila dva s častno besedo Slovakom zavezala, da se ne udeležita blagoslovitve, dokler se ne vrne župnik Hlinka. Ne da bi orožniki ali kdo drugi prej kaj miril ljudstvo, je ustrelilo na mah vseh 16 orožnikov. Takoj je bilo ubitih 9 oseb, 111 pa jih je bilo ranjenih. Dosedaj jih je umrlo že 16. Narod je bil seveda vsled tega neumestnega in krutega nastopa silno razburjen. Vlada je poslala takoj še več sto vojakov in orožnikov, ki so lovili več dni preganjene Slovake ter jih gnali cele vrste v zapor. Seveda sedaj Madjari lažejo, da je slovaško prebivalstvo z orožjem napadlo svoje krvnike, kar pa ni mogoče, ker se ni nikomur izmed Madjarov ničesar zgodilo ter je tekla le slovaška kri. — Tako skrbi madjarska vlada, da s pomočjo zagrizene madjarske duhovščine ter s pomočjo madjarskega učiteljstva in uradništva na najbrutalnejši in najgadnejši način zatire vse, kar ni madjarsko. Slovaki, dasi jih je na Ogrskem tri milijone, nimajo prav nikakih pravic. Na en milijon Slovakov ne pride niti ena slovaška ljudska šola. Gorje otroku, ki bi izpregovoril v šoli slovaško besedico! Pred leti so imeli Slovaki svoje šole in zavode ter svoja kulturna društva; toda vlada jim je vse razpodila in razgnala in konfiscirala njihov denar. Tako so danes Slovaki na svojih rodnih tleh brezpravni sužnji. — Župnik Hlinka, ki je bil „zaradi hujškanja“ več mesecev zaprt, je bil sedaj v Pragi in sploh po Češkem, kjer je javno pradal o zatiranju svojih rojakov ter o brezprimernem postopanju Madjarov. Hlinka je bil sprejet povsod z nepopisnim navdušenjem. Poleg Tolstoja, ki je javno protestiral proti takemu nasilstvu, se je posvetil Björnson popolnoma človekoljubnemu delu, da razkrije v neodvisnih francoskih, laških in nemških listih vsemu svetu nečuvstva kanibalstva divjakov Madjarov.

Ruska duma reakcionarna. Že dvakrat se je sešla ruska duma in že dvakrat je bila razpuščena, ker so bile opozicijske vlade v večini, kar pač vladi ni bilo po volji. Ko se snide ruska duma tretjič, pa bo ruska vlada vsekakor zadovoljna. Kakor namreč kažejo že sedaj volitve, bo daleč nad polovico zastopnikov v dumi brezpogojno zvestih monarhističnemu sistemu in možem vladi zveste desnice. Car je seveda zadovoljen in baje otvori sam v Zimskem dvorcu zasedanje. Tako zmaguje na Ruskem zopet črna reakcija, ki podpira kruti absolutizem. Svoboda in napredek na Ruskem sta zopet pokopana za desetletje. Ječe so polne, puške pokajo, grobi se polnijo in krvniki ne zmagujejo več dela. Nesrečna Rusija!

kolikrat razrušeno, mesto, kjer se je val ljudstva vspel najvišje in je padel najnižje, mesto najvišje luči in najpraznejše tme, najjasnejše kulture in največje neumnosti, najhladnejšega razuma in najpočasnejše omejenosti — edino mesto na svetu. Mesto, kjer je osredotočena zgodovina vsega človeštva. Starodavni Rim v svojih molčečih in ponosnih razvalinah. Papeški Rim, grabljiv, hinavski, sovražen, stoječ v znamenju neizogibnega pogina... Knjiga kaže jasno, kako je vplivala Italija in Rim, domovina umetnosti, na umetnika in neodoljiv vtisk napravlja knjiga tudi na čitatelja: čuti, kar je čutil pisatelj.

Pisatelj popisuje tudi vtiske na poti skozi Alpe in čez naše kraje, a ni navdušen za Alpe, zde se mu kakor „navadna podoba v kmečki gostilni — Triglav — Blejsko jezero — zopet ti barvotiski iz naših kmečkih gostilen...“ Razumemo, da niti Bled niti Triglav ne motita potnika, ki gre v Italijo gledat Antiko. V soški dolini začuti pisatelj jug. „... Pojavila se je rečica. Vije se med belimi skalami navzdol. Modrozelená kakor malahit, spolzka kakor bajka — Soča — Isonca. Ni morda lepše reke na svetu...“ Kratko omenja pisatelj Gorico, Kras in Trst —

Štajersko.

Zadružništvo in mali posestniki.

Dr. H. Tuma je v spljetskem političnem tedniku „Slobodi“, govoreč o današnjem gospodarskem razvitku Slovencev, trdil, da morajo izginiti med Slovenci veleposestva, ker potrebuje zemlja umnejšega, intenzivnejšega obdelovanja, katerega na veleposestvu vsled pomanjkanja delavnih sil in terena ni mogoče doseči. Ta prikazen se je pojavila na Kranjskem in Goriškem ter se pojavlja tudi na Sp. Štajerskem. Čim dalje tem pogostejše slišimo ropotati na veleposestvih boben, ali pa se veleposestnik še o pravem času umakne in da razbiti svojo lastnino. To je naraven razvoj, ki je utemeljen v sedanjih gospodarskih razmerah, katerega še pospešuje naraščanje prebivalstva in boj za obstanek. Za Slovence bi ne bilo dobro, če bi ga prezrli, ker se bodo odpri z njim čisto novi, dalekosežni cilji in perspektive. Slovenski mali kmetovalci stopajo počasi na dan; v tem sloju je iskati težišča bodoči kmetijsko-gospodarski politiki na Slovenskem.

„Domovina“ je nedavno omenila stanje srbskega zadružništva. Na Srbskem je 93 od sto zadružnikov majhnih posestnikov. Potemtakem so tamkaj prav ti glavni podporniki in nositelji zadružne ideje; na teh sloni razvoj srbskega kmetijstva. To je popolnoma zdrava prikazen.

Na Sp. Štajerskem nastaja potreba intenzivnega gospodarstva. Stopili bodo na plan srednji in mali posestniki, kateri bodo mogli svoje posestvo najskrbneje in najnujnejše obdelovati. Zato pa je treba predvsem obratnega kapitala. Naš kmet, naš mali in srednji posestnik ga dobi potom raiffajznovk; zato je ustanovitev teh denarnih zavodov gotovo gospodarska potreba.

Potrebno pa je tudi, da bodo znali ljudje ta obratni kapital, katerega dobe dandanes lahko, pametno porabiti. In ravno tu se nam stavijo velike težave na pot. Za umno gospodarstvo je sicer pri nas dosti smisla, pa premalo energije, predvsem premalo inicijative. In slednjič manjka po premnogih krajih odjemalcev trga. Treba nam bo najprej pridobiti si trg, tega pa ne more posameznik, posebno ne majhen posestnik, to se mora zgoditi zopet le potom gospodarskih zadrug. Zato nujno svetujemo ustanovitev takšnih prodajalnih zadrug vsake vrste, bodisi za ovočje, bodisi za vino, mleko in surovo maslo, bodisi za sočivje, perotnino itd.

Raiffajznovke same na sebi ne koristijo manjšim posestnikom; ti si pač izposodijo denar, ga potrosijo za eno in drugo stvar, ne naložijo ga pa racionalno v svoje gospodarstvo.

Treba bo tedaj ljudi naučiti denar rabiti. Zahtevamo dandanes gospodarski pouk že v ljudski šoli; zahtevamo gospodarske šole itd.

potem pa se odpelje v Benetke. Gotovo ni vedel, kako ulogo igra Rim v deželi, ki jo je tako hitro prešel, sicer bi ne bilo mogoče preiti jo tako molče. Spadamo k Rimu in bi bili vredna študija za „Rim“.

In tako se začne ta potopis. To je potopis, toda pisal ga je Iv. Machar, zato je delo polno poezije in velikih mislij, polno vtiskov in zgodovinskih anekdot. Ako vabi Italija in Rim češkega človeka na solnčni jug, vabil ga bo Rim Macharjev k solncu resnice, v zarjo hellskega solnce, proč od klerikalnega Rima.

Pesnika Macharja izpopolnjuje slikar Kupka, ki je narisal krasno naslovno stran tudi k njegovi knjigi, a Kupka ima sovrstnika, ne v umetnosti, ne kot slikar, ampak kot filozof. To je E. Holárek, ki je razstavil svoja najnovejša dela v Rudolfinu. E. Holárek je češki in tudi evropski javnosti že dobro znan po duhoviti zbirki: Refleksije* iz katekizma, ki je slikar v njih razkrinkal razkrinkano krščanstvo. Ho-

* Refleksie o katechismu. Izd. Koči. Praga. Cena 1 K. Izšlo tudi v nem. prevodu. Poleg tega krasne zbirke: „Sen“ in „Noč“. V reprodukciji sta izšli tudi zbirki „Pred vrati raja“ in „Bajka o navdušenju“.

Toda to vse so le zahteve; njih izpolnitev je še daleč za gorami. Ako se bomo tolažili s tem, da dobimo enkrat dobrih gospodarjev, lahko tačas že gospodarski poginemo. Zato morajo oni, ki imajo dalekosežnejši vpogled v gospodarske stvari, začeti z gospodarskimi društvi kot dopolnitvijo raiffajznovk; zlasti morajo interesirati za nje naše malo in srednje posestništvo kot najštevilnejši sloj slovenskega ljudstva na Sp. Štajerskem. Kdor si bo te ljudi gospodarski in politično organiziral, ta bo na Sp. Štajerju zagospodoval. Po našem mnenju bi imela uprav napredna naša stranka krasno delo med njimi!

Soštanj. V tem v narodnem oziru tako izpostavljenem trgu snujemo „Sokola“. Ker zahteva ustanovitev društva mnogo gmotnih žrtev, obrača se pripravljalni odbor z udano prošnjo za prispevke na vse rojake, ki živijo izven domačega kraja, na vse tiste, ki so prebili manj ali več časa med soštanjskimi Slovenci, ramo ob rami z istimi v bojnih vrstah, na vse iste, ki znajo ceniti Soštanj kot trdnjavo, nahajajočo se sicer začasno v tujih rokah, za katero se pa morajo zastaviti vse sile, da se izvije sovražnikom iz rok, — konečno na vse tiste, koje vzradošča razvoj Sokolstva na Spod. Štajerskem. Za vsak najmanjši dar iskrena sokolska hvala. Prispevke blagovolite pošiljati na naslov Vladimir Vošnjak-a v Soštanj.

Koroško.

Iz Celovca 12. nov.

Občni zbor „Kat. polit. in gospodarskega društva.“ 3. t. m. se je vršil v Celovcu občni zbor katol. polit. in gospod. društva za Slovence na Koroškem. To je prvi zbor, ki se je vršil pod utiskom nove ere na Koroškem. Najprej je dr. Brejce po znanem klerikalnem receptu razlagal klerikalizem. Sovražniki vere in cerkve hočejo zanesti na Koroško novo gibanje, začeti hočejo „boj proti duhovnikom“, take „hujškače pa treba prej ko slej vreči pri durih ven.“ Dr. Müller na to izvajanja Brejce primerno zavrne; on pozna nezadovoljne elemente na Koroškem in ve, da ne žele nič slabega, temveč so le nezadovoljni z delovanjem političnega društva in s pisavo „Mira.“ Kot svoje geslo povdarja dr. Müller besede Einspielerjeve: „Naj nas napadajo, mi ostanemo Slovenci, nič drugega, kot Slovenci.“ Predsednik dr. Brejce predlaga za volitev v odbor dr. Müllerja, ako se le-ta strinja s programom katoliškega polit. društva. Na to je izjavljal dr. Müller, da se bo potegoval za Einspielerjeve svetinje. Ko so se bili oglasili še razni govorniki, je bil izvoljen dr. Müller v odbor polit. društva z vsemi proti sedmim glasovom. — Da bi kak naprednejši rodoljub v taki organizaciji osamljen in proti drugim res kaj koristnega napraviti mogel,

lárek je mojster perorisbe in večina njegovih del so perorisi, dasi je na razstavi tudi nekaj barevnih slik. Holarku gre predvsem za idejo: umetnost mu je samo sredstvo k problemu človeka. Zato jo je dal v službo svojim nazorom o življenju sin umetnosti. Ni silen in drzen kakor Kupka, ni karikatrist niti filozof-materijalist. Mislec je in zato stoji v boju proti Rimu. Odločno in resnično kaže pojave sedanjega življenja kot kontraste krščanstva. Je-li „Rim“ češki Credo, pa so Holarkove „Refleksije“ najboljši češki katekizem. Morda ni bil nihče zmožen s tako lahko roko pokazati hibe naših socialnih in naboženskih razmer. Na razstavi so cikli: Vojna, Bajka o navdušenju, Ave fatum imperator in razne skice iz prejšnjih in novih zbirk.

V narodnem divadlu slavi svojo zmago Lerouxova „kraljica Fiametta“, (snov je zajeta iz srednjeveških cerkvenih razmer), in Bela Gora je tudi letos, kakor vsako leto v novembru prvo nedeljo, budila ljudstvo na boj proti klerikalizmu. To so pojavi, ki jasno kažejo smer kulturi in stopajo vedno zmagoviteje na dan.

Iv. Lah.

o tem zelo dvomimo. Bomo videli! Značilno pa je to, da je kat. polit. društvo odposlalo posl. Grafenauerja v „Slovenski klub“ pod vodstvo onega in istega dr. Šušteršiča, ki je bil pri razdelitvi volilnih okrajev glavni izdajalec koroških Slovencev, onega in istega, kateremu je pred dobrim letom še samo kat. polit. društvo pod vodstvom dr. Brejca in Podgorca očitalo najhujše izdajstvo. Če bi imel „Jugoslovanski klub“, recimo, vsaj liberalne statute, potem bi se dal tak korak s klerikalnega stališča vsekakor opravičiti. A tako? Kaj pravi k temu sam Grafenauer, ki je poslancem v „Jugoslovanski zvezi“ opetovano zatrjeval, da je „njegovo srce na njihovi strani“, oni Grafenauer, ki pač dobro ve, da se je ravno ob zaigranosti gotovih mogotcev v „Slovenskem klubu“ razbil skupni jugoslovanski klub? Ako ima Grafenauer le še količkaj narodnega in političnega ponosa v sebi, potem pač ni mogel z lahkim srcem slediti temu ukazu iz Celovca. — V vsem postopanju „kat. polit. društva“ se jasno zrcali novi kurz na Koroškem. Dr. Brejca in Podgorca sta postala verni in pokorni oprodi dr. Šušteršiča, kateremu sta pred letom še tako pogumno nasprotovala. „Kat. polit. društvo“ pa je postalo le nekaka podrejena inštanca osrednjega generalštaba v — Ljubljani! Seveda bodo prišli in zatrjevali: ljudstvo je govorilo, ljudstvo je tako hotelo! Risum teneatis amici! Poznamo se, gospoda. Kako se dela taka ljudska volja, je znano. Saj smejo odločevati le prav „zanesljivi“ rodoljubi, katere častita duhovščina „nevarnim“ spozna. O tem bi bilo odveč, izgubljati še nadaljnjih besed. Pravimo samo to: žalostna bo usoda koroških Slovencev, dokler jim bodo dajali direktivo ljudje Podgorčevega kalibra!

Koroški slavonspevi na S. L. S. Končno je tudi „Mir“ na vse pretege začel kaditi „Slovenski ljudski stranki“ na Kranjskem. Da je rešitev ljubljanskega gimnazijskega vprašanja v resnici čisto navadno narodno izdajstvo kranjskih klerikalcev, to čuti danes z grenkostjo že vsak rodoljub, to čutijo celo klerikalci sami, kar nam spričujejo najbolj izbruhi dr. Šušteršiča na shodu v Unionu. Če bi se bili klerikalci le količkaj zavedali svoje narodne dolžnosti, bi pri rešitvi tega vprašanja tudi obmejni — koroški — Slovenci ne ostali brez primernih koncesij. Tako pa se je zgodilo vse po krivdi kranjskih klerikalcev. In zdaj pricaplja za drugimi tudi še „Mir“ in hoče slepilo Šušteršičevih kompanjonov predstavljati sloven. javnosti kakor — velikanski uspeh slovenske ljudske stranke! Da bi bili gospodje okrog „Mira“ res tako naivni, to se nam zdi naravnost neverjetno; človeku se temveč nehote usili skoraj misel, kakor da bi bilo to vse skupaj preračunjeno in bi se vse to vršilo na eno in isto komando. Vsekako bi izvestno gospodo pred nečem nujno svarili: ako že hočete na vsak način izkazovati svojim kranjskim bratcem svojo zvesto ljubezen, izvolite jo dokumentirati na drug način, nikakor pa ne na moralno škodo obmejnih Slovencev. — V istem smislu piše „Mir“ tudi v zadevi belokranjske železnice. Dokazano je, da belokranjska železnica nima z nagodbo prav ničesar opraviti in da definitivna rešitev tega perečega vprašanja ni zasluga ne klerikalcev, ne liberalcev, temveč le posledica vladnih aspiracij. In vendar „Mir“ tudi belokranjsko železnico predstavlja kakor „sijajen“ uspeh S. L. S. Vsekakor bi bila S. L. S. vspričo njene vsega mogočnosti lahka stvar tudi za „tužni Korotan“ enkrat izposlovati tak „sijajen“ uspeh! Samo to je seveda vrag, da med koroškimi Slovenci ni tako hvaležnega terena za farbarije kakor med „dobrim in vernim“ kranjskim ljudstvom. In to naj bi „Mir“ upošteval!

„Mir“-ova polemika. V predzadnji številki smo priobčili članek pod naslovom: Slovenska politika na Koroškem. Na ta članek „Mir“ replicira z uprav smelo domišljavostjo. Najprej ne more verjeti, da bi se večina slovenskega ljudstva zbog svojega naprednega mišljenja ne mogla strinjati s klerikalno politiko. Nimamo nič zoper to, ako se gospodje

okrog „Mira“ zibljejo v prijetnih optimističnih sanjah, rečemo pa toliko: če bi kak Podgorca proučeval slovenske razmere med ljudstvom, ne pa v uradniški sobi, če bi recimo Podgorca začasno odložil kolar in šel kot preprost človek med priprosto ljudstvo, pa bi slišal marsikatero neprijetno na račun duhovniške stranke; takrat bi se gotovo prepričal o istini naše trditve, da se večina slovenskega ljudstva na Koroškem ne strinja z njihovo politiko. Da se je relativno prav za prav nazadovalo, tega tudi nočejo izprevideti. Relativno pravimo, ker je to povsem nekaj drugega kakor absolutno. Da smo koroški Slovenci v tej ali oni občini res pridobili za par glasov, ako smo torej tam pa tam dosegli kak hipen političen uspeh, potem to prav nič ne izpreminja dejstva, da se nemčurstvo nikdar prej ni tako ujedlo v naše narodno telo, kakor ravno zadnje čase in to po precejšnji zaslugi — slovenske stranke same. Imejte odprte oči, gospoda, in bodite odkritosrčni! Sicer pa so ti hipni politični uspehi prav dvomljive vrste. Danes n. pr. se z velikim pompom razglša, da je ta ali ona občina prišla v slovenske roke; pri drugih volitvah dostikrat doživimo razočaranje, da sijajno propademo. To pač zaradi tega, ker pri takih političnih uspehih, s katerimi se šopiri „Mir“, hoteč ovreči naše žalibog utemeljene trditve, pa največ odločajo — osebnosti. Včasih se namreč še najdejo ljudje, ki boljše poznajo koroške razmere iz enostavnega razloga, ker jih tisti ljudje študirajo med ljudstvom.

Dvojno naziranje. „Mir“ tudi priznava dvoje svetovnih naziranj, a boj med nasprotima si strujama naj bi ostal v — „dostojnih mejah“; potem bi bilo tudi na Koroškem mogoče složno delo. To se pravi: Vsak je lahko napreden in sploh drugega mišljenja kot duhovniki, a to le — doma za pečjo. V javnem življenju, v politiki i. t. d. pa se mora sleherno mišljenje razbliniti pred — voljo duhovščine. Žal, pa se napredni elementi nič kaj radi ne strinjajo s takimi recepti in se temveč raje postavljajo na — lastne noge! Zgradite „moje dostojnosti“ sami, predvsem pa pri „Slovencu“!

Delavci na Koroškem. „Mir“ se dela, kakor da bi narodno delo imeli v zakup samo duhovniki. Samo duhovniki so delali in dosegali uspehe, vsi drugi so ničle. Prašajte Grafenauerjeve volilce, kdo je delal med njimi za časa zadnjih državnoborskih volitev! Ni li bilo slovensko napredno dijaštvo ona hrabra četica, ki je ravno ob rami z duhovščino korakala v boj za — klerikalnega kandidata, ker se je šlo za skupno narodno stvar? Njih delo je bilo požrtvovalno in se je od dela častite duhovščine razlikovalo pač le v tem, da to dijaštvo pri svoji agitaciji ni imelo na razpolago ne — pekla, ne nebes!!! V svoji požrtvovalnosti se niso bali priti v konflikt niti s svojimi nemčurskimi sorodniki. Bili so vstrajni, a se s tem ne bahajo! O onih dijakih, ki so delali drugod in stavljali v nevarnost celo — eksistenco, sploh ne govorimo. Tudi bivši slovenski uradniki v Beljaku n. pr. so bili požrtvovalni in so ravno vsled tega morali čez — Karavanke! Če bi hoteli slediti „Mir“-u, bi še marsikaj lahko navedli, kar je ostalo skrito in se ni obešalo ne veliki zvon.

Primorsko.

Iz Gorice. „Soča“ — proti nagodbi. Zadnja št. „Soče“ piše: „Občo zadovoljnost je vzbudila v narodno-naprednih krogih vest z Dunaja, da je sklenil jugoslovanski klub glasovati proti nagodbi. To je vendar enkrat moški korak, katerega so storili pravi zastopniki Jugoslovancev! Nagodba je skrupucana vedno tako, da je za nas Jugoslovane nesprejemljiva. V nagodbi se jasno zrcali vsa naša zapostavljenost. V nagodbi se zrcali, da smo narod zadnje vrste Vrh tega bje nagodba po Hrvatih v kraljevini, tako, da ves jugoslovanski del monarhije se mora postaviti proti nagodbi, ako hoče dobro sam sebi. Jugoslovanski klub pa se je postavil odločno proti nagodbi ter pokazal, da je konec izkoriščanja potrpežljivih Jugoslovancev, ki pojdejo v tem vprašanju korak s

korakom skupno s hrvatskimi zastopniki v ogrsko-hrvatskem državnem zboru. Prav je tako! S to odločbo naj začne nova doba jugoslovanske politike! Jugoslovanski klub dela previdno pa odločno. V tem klubu so odločni in previdni politiki slovanskega srca, ne pa v Šušteršičevem klubu, ki je vedno pripravljen za malenkosti, ki se pa dajo izkoristiti v strankarske namene, zapostaviti velike postulate ter se vreči vladi v naročje, kadar ima proti nam najostreje obrnjeno svoje kopje. Primorsko ljudstvo, zaupaj le jugoslovanskemu klubu!“ — Tako piše glasilo nar. napredne stranke na Goriškem, „Soča“, organ A. Gabrščka; tako je pisal že pred tedni „Naš list“; „Sloven. Narod“ pa je pisal dne 7. t. m. na Vašo adresu takole: „Prav navadna simplarija je, če se trdi, da se odpovemo glavnim postulatom svoje narodne politike, ako se v očigled podaljšanju dolenskih železnic za bodočih deset let zadovoljimo z Beckovo nagodbo. Morda se dobe ljudje, ki kak javen slovenski napis štejejo med cekine, omenjeno železniško podaljšanje pa med krajcarje. Slobodno jim! Mi se s politiki takega kalibra nočemo prepirati in naj nas še tolikokrat imenujejo vladne mameluke, ali vladne lakaje“... Zdaj je pač tudi „Soča“ „simplarska“, „impertinentna“, „igrajoča se z ognjem“ i. t. d., Gladstoni in Palmerstoni pa sedé v Knafljovih ul. v Ljubljani.

—t—.

„Naš Glas“. Na Goriškem je začel izhajati čuden list, ki mu je program — mir! Sredi klanja, ubijanja, kričanja in psovanja šepeta „Naš glas“: Mir! Ali ni to originalno, ne, impertinentno? Mir hoče „Naš glas“, mir z desne in z leve, mir med Slovenci in složno delo za isti skupni narod. „Dovolj ste se med sabo oblatili, osumničili in natepli; zdaj mirno delajte! Če pa nočete, vas bo tepel še „Naš glas“, ki bo delil klofute na desno in levo!“ Tak je program novega — baje dr. Frankovega — glasila, nove stranke, ki trdi, da je poslanec Štrekelj njen mož. „Le navidezno“ je Štrekelj narodnonapreden, — v istini je za politiko mira, sloge in „Našega glasa“. Mir, sloga! Lepi besedi. A politični slovar sedanje dobe teh besed ne pozna več. Take lepe besede rabijo dandanes le še naivneži, idealisti, fantasti. In še eno besedo izgubimo kmalu: besedo Slovenec. Danes poznamo namreč le še liberalce, klerikalce in socialiste. Zato pa nam gre tako imenitno.

Kranjsko.

„Edinost“ na „indeksu“! Pomislite, „Edinost“! Tržaški škof dr. Nagl je svoji duhovščini prepovedal „Edinost“ naročati, čitati in podpirati. Pisati v ta list pa je seveda še posebno strogo prepovedano. „Edinost“!? Mi se držimo za glavo in strmimo. Saj je bila vendar baš „Edinost“ vedno najobzirnejša proti duhovščini, vsekdar vseskozi tolerantna do vsake cerkve, nikdar surova ali malenkostna proti kleru in bogoslužju. In vendar?! Kako je to možno? „Edinost“ je v popolnem skladu s škofi v Dalmaciji, Hrvatski, Bosni in na otoku Krku zastopala starodavno opravičenost slovanskega bogoslužja med Slovani. „Edinost“ je torej, vsaj v tem oziru, pravzaprav škofovski list, a škof Nagl „Edinost“ vendar le postavlja na — indeks!? Da, da, nemški škof, pa slovansko bogoslužje, to se ne strinja. A kdo bo imel pri tem škodo? Bojimo se, da le katoliška cerkev. Pa še nekaj: škof Nagl v isti sapi, ko prepoveduje „Edinost“, priporoča novo katoliško tiskarno v Trstu in novi katoliški list. Ah, tako torej! Škof Nagl dela torej pravzaprav reklamo za novo konkurenčno podjetje! Rajni škof dr. Makso Stepischnegg v Mariboru, tudi Nemec, je bil vendar drugačen gospod. Ko so ga hoteli pridobiti, da bi izdal enak pastirski list zoper „Slov. Narod“, kakoršnega je izdala metropolija goriška, je dejal starček: „Ne, tega ne storim. Z eno nogo stojim že v grobu in zameril sem se Slovincem že itak dovolj... Sicer pa nisem nikakršen časnikarski kolporter, kajti tu gre končno le za reklamo — „Slovencu“!“ — Tako

je delal Nemeec Stepischneegg, tako pa dela Nemeec Nagl. Altri paesi, altri costumi!

„Akcija proti Hribarju“. Zagrebški hrvaški in nemški listi imajo zadnje čase čudne dopisnike. Celo „Obzor“ prinaša s Kranjske vesti, ki bi bile žalostne, če bi ne bile toli bedaste. „Akcija klerikalnih Slovencev proti županu Hribarju je toli ogromna, da so klerikalci prepričani, da se jim posreči, Hribarja prisiliti, naj odloži mandat“, piše „Obzor“. In odkod je to zvedel? Iz Šušteršičevega kluba! Hahaha! Kako bodo vrgli Hribarja klerikalci, ki ga niso volili! Njegovi napredni volilci pa so mu baš v nedeljo z največjim navdušenjem izrekli popolno zaupanje. Hribarjevo stališče še ni bilo nikdar tako trdno, kakor je danes, to bi mogel „Obzor“ sam citirati v „Slov. Nar.“, „Edinosti“, „Soči“, „Sloveniji“, „Našem listu“ in v „Novi dobi“!

Belokranjska železnica. Poročajo, da je izdalo železniško ministrstvo ukaz, da se trasira podaljšanje dolenske proge v najkrajši smeri proti Metliki brez ozira na kraje in z edinim upoštevanjem strateških smotrov. Torej brez ozira na Belokranjce in le tako, da bo vojno ministrstvo zadovoljno. In vendar hujska „Slovenec“ še vedno Dolence proti nagodbi, — ne, proti Hribarju in zdaj še proti dr. Tavčarju.

Slovenski profesorji, na delo! Poslovenjenje kranjskih gimnazij je koncesija za katero so klerikalci, kakor zatrjuje „Slovenec“, dovolili v razdelitev I. ljubljanske gimnazije in v ustanovitev samostojnega nemškega gimnazijskega zavoda. Da to ni nobena koncesija, smo že rekli, ker ima sedaj peščica kranjskih Nemcev dve nem. gimnaziji, nemško realko in cel kup nemških in utrakvističnih ljudskih in srednjih šol. Naučno ministerstvo že pred leti, ko je bil še referent v tej zadevi dr. vitez Wiener, se je izrečno izrazilo, da nima nobenega povoda nasprotovati uvedbi slovenščine kot učnega jezika v višje gimnazije, čim se preskrbe potrebne učne knjige. Ako bi torej imeli na razpolago dovolj potrebnih učnih knjig, bi se že pred leti lahko uvedla slovenščina kot učni jezik v višje razrede naših gimnazij. Pri deželnem odboru je bil določen poseben referent, ki naj bi skrbel za izdajo slovenskih učnih knjig za višje gimnazijske razrede. Ako bi bil ta skrbel za to, da bi se čim najpreje spisale te učne knjige, bi se že sedaj poučevalo na naših višjih gimnazijah v slovenskem jeziku. Ako se to ni doslej zgodilo, zadene krivda v tem oziru poleg slovenskih profesorjev, ki jih je že „Sl. N.“ zato ostro grajal, tudi referenta v deželnem odboru. In kdo je referent? Pristaš tiste stranke, ki si sedaj lasti zasluge, da je izvojevala poslovenjenje naših višjih gimnazij z „darili Nemeem“! Slovenski profesorji, na delo! Domovina zre na Vas! Naj bi slovensko profesorsko društvo nenadoma začelo izvrševati svoj program! Naši poslanci pa morajo seveda poskrbeti, da dobe pisatelji sredstva, predvsem — časa.

Bojkot! Dva besna tigra sta imela dvoboj. Požrla sta drug drugega, tako da sta ostala na bojišču končno le še dva repa. „Slov. Narod“, „Narodni list“ in „Soča“ napovedujejo boj do noža Družbi sv. Mohorja; „Slovenec“, „Gorica“ in „Slov. Gospodar“ pa napovedujejo boj do noža Družbi sv. Cirila in Metoda. Bojkot na desni, bojkot na levi. Krasno! Strašno pametno! Na bojišču pa ostane končno dvoje narodnih razvalin. In mir bo plaval po slej nad domovino, mir smrti...

Matica Slovenska izda za leto 1907 te le knjige: 1.) Knezova knjižnica z Meškovim romanom „Na Poljani.“ — 2.) Zabavna knjižnica s prispevki Meškovimi, Levstikovimi, Regalijevimi itd. — 3.) „Gorski venec“ z uvodom in komentarjem prof. Peruška kot „Prevod iz svetovne književnosti“. — 4.) Hrvatska knjižnica: komentirani spisi Vraza, Gjalškega, Kozarca, Ivakića. — 5.) Ilustrirana monografija „Kamniške ali Savinske planine“ od prof. Seidla. — 6.) Strekelj, Narodne pesmi. (Dalje.) — 7.) Zbornik z znanstvenimi razpravami. — 8.) Letopis. — Vse te knjige stanejo 4 K. — Poleg teh knjig dobe člani „Slovenske Matice“ za doplačilo še 3 K

„Matica Hrvatske“ knjige; med temi bo ena znanstvena, literarno-zgodovinska, ena popularno hrvat. zgodovinska knjiga, 4 leposlovne knjige (2 romana, 2 pesniška zbornika), 1 zbornik slovenskih povesti in novel (uredil dr. Fr. Ilešič), 1 naučno-književni zbornik (s slovenskimi doneski) in Kolo hrvat. umetnikov z 12 umetniškimi reprodukcijami v barvah. Za 7 K prejme torej lahko vsak član Slovenske Matice 17 knjig in zvezkov slovenske in hrvatske vsebine. Člane sprejemajo poverjeniki (v Kamniku tisk. A. Slatnar) in tudi društvo „Sl. Matica“ v Ljubljani. Slovenci, Slovenke! Pristopite vsi, ki ste omikani in ki ljubite dobre knjige!

Mestna občina ljubljanska za sloven. galerijo slik. Na I. sloven. umetniški razstavi v Trstu je dne 2. t. m. nakupila ljubljanska občina za bodočo sloven. galerijo slik tele slike: Ivan Grohar: Iz loškega kota. — Matija Jama: Mlin. — Matej Strnen: Krajina (jutro). — Ant. Gwaiz: Angelika. — Henrijeta Šantel: Portret. — Šaša Šantel: Ex libris in Mlin na solinah.

Občinski zastop v Škofjiloki je v svoji seji dne 6. t. m. na predlog g. župana soglasno sklenil sledečo resolucijo: Občinski odbor mesta Škofjaloka izreka s tem svoje ogorčenje zaradi neosnovanih napadov na tukajšnega sodn. adjunkta gospoda Oskarja Deva, kakor jih je v zadnjem času večkrat prinašal ljubljanski dnevnik „Slovenec“. Pri vsem tukajšnjem prebivalstvu je gospod O. Dev ne le priljubljen kot izvrsten družabnik, ki se ne vtika v nobeno politiko, ampak je tudi čistan kot dober in nepristranski sodnik. Kdor trdi, da dela gospod adjunkt Dev pri svojem kazenskem ali civilnem uradovanju razlike med strankami po njih političnem mišljenju, ta govori neresnico. Želeti bi bilo le, da bi imeli v Škofjiloki vedno tako obče priljubljenega, spoštovanega in vsem strankam enako postrežnega sodn. adjunkta, kakor je gospod Dev.

Vseavstrijski učiteljski shod se je vršil 2. t. m. na Dunaju. Udeležili so se ga odposlanci vseh avstrijskih učiteljskih društev vseh narodnosti. Na shodu je bilo okoli 800 delegatov; jugoslovanskih odposlancev pa je bilo 41. Tudi zastopniki posameznih državnoborskih klubov so prišli na shod. V predsedstvo je bil izvoljen za Slovence g. L. Jelenc, predsednik zveze jugoslovanskih učiteljskih društev. Jugoslovanski klub je zastopal drž. poslanec g. Juraj Bianchini. O finančnem položaju avstrijskega učiteljstva je referiral učitelj Jessen z Dunaja, ki je predlagal, naj bi se učiteljske plače uredile po vzoru zadnjih štirih plačilnih razredov državnih uradnikov. Predlog je bil enoglasno sprejet. Sklenilo se je tudi, da pojde v doseg tega namena deputacija predsednikov vseh avstrijskih učiteljskih zvez k ministrskemu predsedniku, nadalje k naučnemu in finančnemu ministru, dobili pa niso doma nikogar! Shod je pozdravil pismeno naučni minister Marchet.

Shod državne zveze avstrijskih srednješolskih društev. 1. in 2. t. m. se je vršil v Lvovu shod delegatov avstr. profesorskih društev, katerih je bilo zastopanih 19. Razun tega so se udeležili shoda mnogi poljski šolski nadzorniki ter zlasti veliko število lvovskih profesorjev. Govorilo se je na shodu v poljskem, češkem, slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Slovensko profesorsko društvo sta zastopala g. prof. dr. Fr. Ilešič ter g. prof. Fr. Vajda. Zveza je glede suplentskega vprašanja sklenila celo vrsto predlogov, ki imajo preprečiti slabi suplentski gmočni položaj. Večina delegatov se je tudi izrekla za odpravo mature; da se ne vpeljejo na vseučiliščih in drugih visokih šolah vzprejemni izpiti namesto dosedanje mature na srednjih šolah. Sprejelo se je še več drugih velekoristnih predlogov, ki se izroče naučnemu ministru v potrdilo. Med stanovskimi vprašanji se je zlasti povdarjala potreba službene pragmatike in natančnih disciplinarnih predpisov ter se je soglasno sprejela resolucija: Za sklepe odbora kakega društva, torej tudi kakega profesorskega društva je v smislu društvenih pravil in društvenega zakona odgovoren edino odbor. Posamezni odborniki se zaradi izvršitve odborovih sklepov ne mo-

rejo osebno kot profesorji in učitelji na odgovornost klicati in disciplinarno kaznovati.

Operni pevec Julij Betetto, ki je šel s podporo štirih slov. zasebnikov študirat operno umetnost na dunajski konservatorij, je dobil te dni zagotovitev, da bo po dovršenih študijah angaževan na dunajski dvorni operi ter je z opernim vodstvom sklenil takoj začasno pogodbo za dobo 6 let in z rastočo gažo do letnih 16.000 K. Ko je g. Betetto v dvorni operi delal izpit, je poslušalce s svojim krasnim glasom očaral; pel je iz uloge kralja v „Lohengrinu“. G. kapelnik se je po dovršeni ariji obrnil k poslušalcem ter je dejal smehljaje: „Vidite, gospodje, to se pravi peti!“ Vrlemu rojaku naše čestitke!

Slovenski risar Fr. Tratnik priobčuje svoje duhovite perorisbe v „Zlati Prahi“, „Simplicissimu“ (Monakovo) in „Musketi“ (Dunaj).

Kaj pa slovenski arhitekti? Češki arhitekti, ki so člani umetniškega društva „Manes“ v Pragi, so osnovali svoj poseben odsek, ki se bo bavil ne samo s stanovskimi in stavbinskimi vprašanji, ampak tudi z regulacijo in razširjanjem mest. Znano je, da se skoro povsod na svetu pri reguliranju mest delajo največji grehi proti dobremu okusu in zdravi pameti, ker se prepuščajo taka velika dela v rešitev nestrokovnjakom, ki po navadi pokvariijo individualni značaj mesta. Proti temu se bodo češki arhitekti borili; združili so se v poseben odsek, ki bo izdajal tudi poseben strokoven mesečnik za stavbinsko umetnost. Slovenski arhitekti pa se za kaj takega ne brigajo! Vsaj v Ljubljani bi bilo potrebno več okusa pri novih stavbah.

Slovensko gledališče. Dne 12. t. m. se je uprizorila druga operna noviteta „Romeo in Julija“.

„Slovenska Matica“ v Ljubljani je sklenila kolekovati svoja pisma z narodnim kolekom. Naj bi bilo to dejstvo v spodbudo vsem narodnim društvom!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja slavno občinstvo na narodni kolek v prid družbe. Županstva, hranilnice in posojilnice, razne zadruge in druga narodna društva blagovolijo naj na svoja pisma prilepiti narodni kolek. A tudi privatniki naj to store! Na vsako pismo ali razglednico narodni kolek!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani jela je razpošiljati svoj koledar za leto 1908. Kdor pomotoma istega ne dobi, zglesi se naj zanj po preteku 14 dni pri družbenem vodstvu. Cena koledarju je 1 K 20, sprejme se pa tudi več, saj je to za našo družbo in po njej za slovensko prosveto.

Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani opozarja, da so pri nji na razpolago vse tiskovine za hotelsko družbo „Triglav“. Na željo se interesentom vpošljejo slike in načrti lepega hotelskega podjetja v Bohinjski Bistrici. Vljudno se vabi vsacega, da pristopi k temu domačemu podjetju, ki je neprecenljive važnosti v gospodarskem oziru. Pristopi se lahko le še do 15. dec. t. l. ker se potem skliče ustanovni občni zbor.

Raznoterosti.

„Bosanski jezik“ — odpravljen. V Bosni se govori, kakor je to splošno znano, srbsko-hrvatski jezik. A pred leti je vladni aparat imenoval ta jezik — bosanski. Sedaj so pa vendar prišli do spoznanja, kaka neumnost je to, in vlada je izdala odredbo, s katero se odpravlja „bosanski“ in se upelje označba „srbsko-hrvatski“ jezik. Kakor znano, je v delegacijah celo dvorni svetnik vseučil. prof. Jagić zagovarjal izraz — bosenski jezik!

Občine pod upravo žensk. V mnogih slovaških občinah na Ogrskem je občinska uprava v rokah žensk, ker so se vsi odrasli moški izselili. Enak slučaj se je zdaj pripetil v čisto madjarski občini Lute, županije Biharske, kjer je v zadnjem času odpotovalo v Ameriko zadnjih 200 odraslih moških. — Vsekakor ima zdaj ogrsko ženstvo najboljšo priložnost dokazati svojo sposobnost tudi za javno delovanje!

Slovenska šola v Aleksandriji. Dne 2. m. m. je bila v Aleksandriji otvorjena slovenska šola. Za sedaj poučujeta dve učiteljici, pozneje pa pojdejo tja slovenske šolske sestre. Kolikor znano, je v Aleksandriji že več sto Slovencev.

Klerikalen glas o klerikaleih. Češki mlado klerikalni „Rozkvét“ je napisal v svoji številki z dne 12. t. m. sledeče: „Lakomnost, gospodovalnost, krivičnost, nezmernost v pijači, egoizem, lizanje pet se najde sicer v vsakem stanu, ali menda ni noben stan s temi grdobijami tako obložen, kakor duhovniški. Ali si je možu misliti večjo lakomnost, kakor jo najdemo skoraj pri vseh bogatih hierarhih, prelatih, župnikih, kaplanih, ki so včasih zapustili stotisoče, v življenju so pa imeli srce kakor kamen in so neusmiljeno odganjali reveže? Kje je večje klečeplazenje, nego pri nižjih duhovnikih, ki so se, ne iz ponižnosti, ampak iz štreberstva, plazili hujše kakor gad, da je kar gnusno? Kje je večja gospodovalnost in večji egoizem, kakor pri večini vladajočih, ki potlačujejo vsako svobodno znamenje, ki preganjajo vsako združenje in nasprotujejo celo vsakemu gmotnemu izboljšanju podrejenih duhovnikov, le da bi tem lažje vladali in bi nič ne oviralo njih neomejene moči nad duhovništvom? Zakaj se ne učimo iz zgodovine? Zakaj si ne pravimo, da mora priti čas, ko se zruši vse, kar je sezidano na egoizmu, nasilju in krivičnosti?“ Klerikalni list menda pozna svoje ljudi.

Ameriške poroke. Malo sitnosti imajo v Zdr. državah tisti, ki hočejo stopiti v zakon. Poročiti se je možno civilno in cerkveno, to je dano vsakomur na prosto voljo. Treba je iti po licenco — Marriage-Licence — kjer mora ženin pod prisego izpovedati za se in nevesto. Povedati je ime in priimek, starost, ime matere nevestine i. dr. Ker se večkrat pravilno ne zapiše ime, dá dotični klerik izpraševalno položeninu, da jo on ozir. njegov tolmač popolni, če pa ni nobeden teh angleške pisave zmožen, jo vrne s pripombo, naj isto da domačemu župniku, da jo spopolni. Neresnični podatki o starosti i. dr. so postavno kaznivi. Z ženitovanjskim dovoljenjem v rokah se da lahko civilno ali cerkveno poročiti. Med našimi rojaki skoraj ni civilno poročenih. Premladim se ženiti ni dovoljeno. Lahko se pa zgodi, če privolijo starši, kar se je zgodilo v mestu Newyork pred nekaj leti, ko je vzel 36 let star prodajalec pomaranč, banan in zeml. lešnikov še ne 14 let staro deklico za ženo. Sodnik nikakor ni hotel privoliti, a dekličina mati je rekla, da naj se to le izvrši, ker je ženin obljubil skrbeti zanjo in njene male otročiče. Razporok je seveda zelo mnogo in iz malih, včasih tudi smešnih vzrokov. Že več sodnikov je izreklo, da je treba omejitve in le v slučaju tehničnih vzrokov naj bi se razporoka dovolila. Treba bo seveda dotično postavo reformirati.

Prosveta.

Medved Anton: Za pravdo in srce. Tragedija v petih dejanjih. Ljubljana 1907. Založila „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani. Resnično smo se razveselili te knjige. Dobro še pomnimo, ko se je leta 1898. ta tragedija uprizorila na slovenskem odru v Ljubljani in dosegla povoljen uspeh. Slovenski listi in lep slovne revije so prinesle takrat podrobno in ugodno oceno glede igre same in tudi glede nje uprizoritve. Ko pregledujemo knjigo in pri-

merjamo tragedijo, kakor je izdelana v knjigi, z ono, ki se je uprizorila pred osmimi leti, zapazimo, da je pisatelj dramo izpopolnil v tehniškem oziru, zlasti s tem, da je varoval skoziinskoz krajevno enoto, kar je posebno ugodno za uprizarjanje. Zakaj nam je knjiga dobrodošla? Medvedova tragedija izpolnjuje zelo občutno vrzel v naši dramatiški književnosti, kateri tako primanjkuje zares dobrih — ljudskih iger. Tako zelo priljubljeni „Rokovnjači“ so se nekoliko obrabili, ker jih je bilo venomer treba igrati. „Pravda in srce“ pa, ki je že osem let nismo videli na ljubljanskem odru, bo našo dramatiško književnost zopet znatno poživila. V tehniškem oziru je Medvedova žaloigra zlasti v predelani obliki, čisto korektna, kar jo posebno odlikuje, je krajevno-zgodovinsko ozadje drame in pa markantno risani značaji. Snov tragedije je zajeta iz pretemne dobe l. 1573., ko je Jošt Turen premagal pri Brežicah kmečko vojsko in tako za vselej udušil kmečke punte v večjem obsegu. Osebe v „Pravdi in srce“ vodijo, pospešujejo ali zavirajo lokalni kmečki upor na Raki in so spretno zvezane z usodo glavnega kmečkega gibanja, ki ga je vodil „kmečki kralj Gubec“. Zapletljaji v Medvedovi drami niso izumetničeni, prisiljeni in ne hrepenijo po golem efektu, ampak vse se naravno razvija iz izvrstne dispozicije v I. dejanju tragedije, v katerem je kakor v jedru že preformirana vsa tragika. Traškiški moment in katastrofa sta logiško razvita iz te predispozicije in segati do dna srca. Kmečka vojska je poražena, toda Katarina, ki ljubi grajščaka Erazma, pade, ustreljena od njegovega divje ljubečega tekmeča Andreja ... Ljudski odri, katerim tako zelo manjka lepih, povzdigujočih iger, bodo z veseljem segli po tej žaloigri. Ker se bo uprizorila drama meseca novembra t. l. v gledišču, oddaja založništvo na željo pesnikovo izvode, ki se naroče in plačajo pred koncem novembra t. l. po nizki ceni 2 K 50 vinarjev za elegantno vezan izvod. — S prvim decembrom pa stopi prava cena K 3.50 v veljavo.

„Svoboda“, glasilo narodno-naprednega dijaštva, je začela izhajati v Ljubljani. List izhaja vsakega 15. v mesecu ter stane za vse leto 3 K. Za dijake in dijakinje 2 K. List pobija nazadnjaštvo ter se bori, kakor že pove naslov, za svobodo mišljenja izražanja in delovanja; zato ga pozdravljamo in toplo priporočamo odrasli mladini.

Oklic!

Podpisani pripravljalni odbor hotelske družbe „Triglav“ se obrača z novim oklicem še enkrat na častito občinstvo, da naj omogoči s podpisovanjem deležev ustanovitev hotelske družbe „Triglav“, ki se doslej radi premajhne udeležbe še ni mogla ustanoviti.

Kakor znano, je v Bohinjski Bistrici pripravljalni odbor kupil krasna poslopja, v katerih se je hotelski obrat že izvrševal. Tudi ob Bohinjskem jezeru so že kupljena zemljišča; vse to za jako nizko ceno in da bo imel vsak natančno sliko o finančijelnem položaju, priobčujemo, koliko so stali kupljeni objekti in zemljišča.

I. Dvoje dvonadstropnih vil z gospodarskimi poslopji in lepim parkom (bivše Ceconijevo posestvo) je stalo 78.000 K.

II. Bivši hotel železniškega ministerstva z gospodarskim poslopjem je stal 15.000 K.

III. Zemljišča ob Bohinjskem jezeru, tako na spodnjem kakor na zgornjem koncu v ob-

segu okrog 35.000 kvadr. m. so stala 37.430 K 39 v. Prenosna pristojbina, posredovanje, notarske in zemljemerske za vse skupaj pa 7489 K 39 v, torej znaša nakup s stroški in pristojbinami 137.919 K 49 v.

Strokovnjak in sodno zapriseženi cenilec je pa cenil posestvo pod I. 130.000 K in posestvo pod II. 70.000 K, torej 200.000 K proti čisti kupnini 93.000 K.

Nakupljena posestva so se potrebno adaptirala za hotel z restavracijo in za letoviška stanovanja in so vsa adapejska dela z uredbo parka, instalacijo, razsvetljavo, vodovoda in hišnega telegrafa stala 28.380 K 82 v. Popolna oprema vseh poslopij s pohištvo, perilom, gostilniškim in kavarniškimi inventarjem in petih kuhinj je stala 44.077 K 43 v., Račun reklame, agitacije in uprava hotela ter davki in zavarovalnina znaša pa 6126 K 58 v, torej vsa potrebščina skupaj 216.504 K 32 v., pri čemer niso vštete obresti za glavnico, s katero se je vse to pokrilo.

Iz načrta pravil hotelske družbe „Triglav“ navajamo najvažnejše točke:

Namen družbe je v prvi vrsti v Bohinju graditi hotele in kopeli, skrbeti za prometna sredstva in za druge tujski promet pospešujoče naprave. Ima pa pravico svoje delovanje razširiti tudi na druge slovenske pokrajine. Osnovna glavnica sestoji iz od posameznih družabnikov polno vplačanih deležev v skupnem znesku 300.000 K. Deleži znašajo 500, 1000, 2000, 3000, 5000, 10.000 in 25 tisoč K. Za vsakih vplačanih 500 K se ima en glas.

Da se torej ustanovi družba, ki bo vse to prevzela, je potrebno, da je podpisanih za 250.000 K do 300.000 K deležev, ker se mora imeti nekaj obratne glavnice. Iz povedanega je razvidno, da se je vse prav ceno nakupilo in da se bo podjetje spričo velikanskega navala tujcev v Bohinju tudi v kupčijemskem oziru dobro obneslo in obrestovalo.

Vsak družabnik jamči samo za svoj delež in vsaka naknadna plačila so izključena. Pripravljalni odbor po ureditvi lepega podjetja še enkrat vabi vse rodoljube k pristopu in sicer določuje zadnji rok do 15. decembra t. l., do katerega časa je prijaviti in tudi vplačati naznanjeni delež. Ako se pokaže, da podpisana vsota ne zadostuje za ustanovitev družbe, tedaj ne bo kazalo družega nego krasno osnovano in udobno podjetje prodati. In kaj lahko se zgodi, da bi bode prišlo v tuje roke. Tedaj tudi ne bode pomagalo pritoževanje, da se tujec bogati na naši zemlji, da izkorišča bogate vire tujkega prometa tu v naši gorenjski Švici, kajti krivi bomo sami, ker smo premalo podjetni. Prosimo torej v prvi vrsti one denarne zavode, ki še niso pristopili, da pristopijo z večjimi zneski, kakor že pristopivše, da zvišajo svoje zneske.

Dalje opozarjamo tudi posamezne, da omogočijo ustanovitev družbe z veliko udeležbo. Na ceni podlagi osnovano podjetje in obilen obisk tujcev že letos (čez 500 iz vseh evropskih držav), ko se je z reklamo šele sredi sezone pričelo, jamči vsem udeležnikom, da je pričakovati tudi dobro obrestovanje naložene glavnice. Pokažimo vsi malo več podjetnosti in rodoljubja in začetek bo storjen, da si počasi zagotovimo vse pridobitne vire tujkega prometa na svoji zemlji.

V Ljubljani, 16. oktobra 1907.

Za pripravljalni odbor hotelske družbe „Triglav“:

Ivan Hribar.

Dr. V. Gregorič.

Podružnica v Spletu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:

2.000.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 $\frac{1}{2}$ %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500—, 1.000—, 5.000— in 10.000—.

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.
Edino pravi je le
Thierry-jev balzam
z zeleno znamko z nuno.
12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—.
Thierry-jevo centifolijsko mazilo
za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.
Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.
Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.
Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pisem zastoj in franko.

„Lira-kolesa“

Najboljši izdelek **Najnižje cene**
3 letno jamstvo. Pošlje se takoj na poskušnjo. Colnine pro-
sto od avstr. razpošiljalnice. Cenik zastoj. Zastopniki so isčejo.
Rihard Ladewig, Prenzlau
(prov. Brandenburg), poštni predal šte. 235.

Pozornost vzbujajoča novost!

Poceni!

Na vsako
sprehodno
palico se
lahko
natakne

Praktično!

1 komad
samo 2 K,
3 komadi
5 K 50 v.

Daljnogled — 50 kratno povečanje.

Pošilja po povzetju: Henrik Weiss, Dunaj, XIV./3,
Sechshausenstrasse 5/23. Naročite takoj to Vas bo razveselilo!

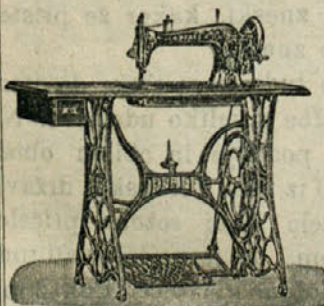
Steckenpferd- Lilijino mlečno milo

Bergmann-a & Co., Drazdane in Dečin ob Labi

je in ostane glasom vsak dan dohajajočih priznalnic
najvpešnejše izmed vseh medicinskih mil zoper
pege, kakor tudi v dosego in ohranitev nežne,
mehke kože in rožne polti. Na prodaj komad po
80 vinarjev v vseh lekarnah, drogerijah, trgovinah
s parfumerijami in milom in v brivnicah.

PFAFF

šivalni stroji so najboljši

za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
56

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštnih
znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Žene!

Ako trpite na zastajanju krvi ali na podobnih boi
leznih, pišite pod naslovom: P. Ziervas, Kalk 245 pr-
Köln ob Rennu.

Nekaj izmed več sto zahvalnih pisem:

Gospa B. v W. piše: „Najtoplejša zahvala, Vaše
sredstvo je učinkovalo že po 5 dneh.“

Gospa L. v M. piše: „Vaše izvrstno sredstvo bom
vsakomur priporočala, ga meni ne sme nikdar zmanjkati.“

Arbitrator S. v M. piše: „Za izvrstno in točno po-
strežbo moji ženi se Vam iskreno zahvaljujem. Učinek
se je pokazal že po 3 dnevni uporabi popolnoma in vse
se je izvršilo brez bolečin.“

Proti vpslatvi 1 marke (K 1.20, tudi v znamkah)
razpošiljam knjigo: „Motenje perijode“ (Die Störungen
der Periode) od dr. med. Lewis. Prospekt zastoj, poštnino
je plačati.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovr-
stnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Registriran vzorec.

Bajna iluzija!

Oblastveno varovano.

Najlepši kras božičnega drevesca,

ki bi ga ne smela pogrešati nobena krščanska družina, je moje izboljšano.

briljantno angel. zvonilo za božično drevo št. 1

popolnoma iz kavnine s 5 pezišč. angelci, 30 cm visoko.

Garantira se za funkcioniranje.

Pritrdi se lahko takoj na največje ali na naj-
manjše drevo s preprostim nasajenjem. Postav-
ljeno na mizo se rabi lahko tudi za namizno
zvonilo. Postavljeno na toplo peč funkcionira
tudi brez prižganih sveč.

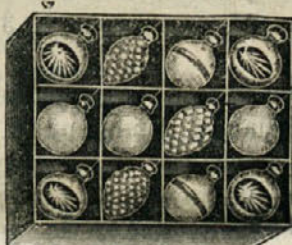
Gorki zrak treh prižganih sveč vrti gonilno kolo,
nanje pritrjeni izboljšani jekleni betički pa udar-
jajo na troje zvoncev in blagozvočno, srebrno-
čisto zvonjenje zadoni, mlado in staro prestavlja-
joč v božično blaženost. Kos stane s kartonom
in navodilom vred K 1.50.

3 kosi K 4.25, 4 kosi K 5.50, 6 kosov 8 K, 9 ko-
sov 12 K, 12 kosov 15 K, 24 kosov 29 K, 36 kosov
K 43.50, 50 kosov K 58.—, 100 kosov K 112.—.

Št. 2. Ravnotisto angelsko zvonilo za božično
drevesce, izvršeno veleelegantno in posebno fino
ponikljano, s sukanimi stebriči za zvonce in 3
prekrasno žarečimi srebrnimi lametastimi rožami,
ki potem, ko so prižgane sveče, prekrasno od-
sevajo, kos s kartonom in navodilom vred 2 K.

3 kosi K 5.50, 4 kosi K 7.25, 6 kosov K 10.50, 9 ko-
sov K 15.50, 12 kosov K 20.25, 24 kosov K 39.50,
36 kosov K 57.50, 50 kosov K 77.50, 100 kosov K 150.

Najnovejši stekl. nakit za božično drevesce.

12 kosov sort, skrbno zaviti v karton, po velik. in
izvršitvi po K —40, —60, —70, —80, 1.—, 1.20, 1.50,
2.—, 6 kos. v kartonu, po velik. in izvršitvi po K —75,
—90, 1.—, 1.20. Lameta, angeljski lasci, srebrni ali zlati,
kuvert K —10, žica za orehe 100 kosov K —20, ve-
rižice iz stekl. kroglic, 1 in pol do 2 metra dolge, po
velik. kroglic K —90, —95, 1.20, 1.40. Svečice 24
kosov v kartonu K —50, večje, 15 kosov v kartonu
K —58, držajci za sveče, tucat K —50.

Božična nagrada. Vsak p. n. kupec, ki od 1. sept. do

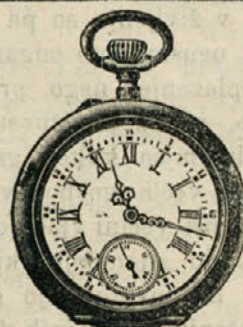
30. nov. pisмено naenkrat naroči za
najmanj 40 K blaga, dobi zastoj za božično nagrado
alarmno budilko št. 4343 s po noči svetlečim se kazalnikom in pa koledar za l. 1908.

Zamena dovoljena ali denar nazaj, torej brez rizika!

Pošilja se po povzetju ali denar naprej. Najpripravnije se naroča na odrezku po-
štne nakaznice. Neobhodno je potrebno, da se pri naročitvi opomni, ali naj se pošlje
blago po povzetju ali če je denar odposlan po nakaznici. Tudi je v korist vsakemu
naročitelju, da naroči, čim le mogoče, blago že pred 15. decembrom, ker pošta
po 15. decembru zaradi hudega navala ne more dostavljati tako hitro, kakor ob
navadnem času. — Naslavljaite naročbe zatorej pravočasno na naslov:

Prva tvornica za ure v Mostu, **Jan Konrad** c. in kr. dv. dobav. v Mostu št. 1945 na Češkem.

Zahtevajte moj najnovejši glavni katalog s 3000 slikami, ki vam ga takoj pošljem zastoj in poštnine prosto.

5 kron

pristna Roskopf patentna
remontoirka na sidro švi-
carskega sist. z masivnim
solidnim švic. kolesjem na
sidro in zaščito za gonilno
vzmet, pristno nikl. okrovje
z varstv. plombo in šarnir-
skim pokrovom, ovalnim
robom, 36 ur idoča (ne gre
samo 12 ur), okrašeni in
pozlač. kazalci, najatanč-
nejše reguliranje in 3letni
garancijski list, kom. 5 K,
3 kom. 14 K. S sekundnim
kazalcem 6 K, 3 kosi 17 K.

Bogata izbira v mojem glavnem katalogu.

Št. 7223. Denarnica iz
enega kosa, svetlorjava,
safian, mnogo prostora za
drobiž, 4 predeli, notranja
zapora na vzmet, nikl. zu-
nanja zapora, 9 cm dolg.
6 cm šir. K 1.50.

Št. 7202. Cena dobra de-
narnica iz enega kosa mo-
čnega, gladkega usnja zga-
nena, 1a zaklopca iz go-
vedine, 4 predeli in vizitje,
3 zapore, 9 cm dol., 6 cm šir.
K 1.35. Boljše denarnice
po K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10,
3.50, 3.80, 4.20, in više.

Prosim, zahtevajte katalog.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena
leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena
leta 1882

Podrejena skontraciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic
obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
šte. 828.406.

4 1/2 %

Telefon šte. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske
posojilnice 31. dec. 1906
K 11,325.728-62.

Denarni promet
K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na
menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

C. in kr. dvorni založnik

Papežev dvorni založnik

lekarnar Piccoli Ljubljana**Dunajska cesta (lekarna pri angelju)**

opetovano odlikovan, priporoča nastopne preizkušene izdelke:

Malinov sirup, najskrbneje prirejen iz aromatiških gorskih malin, je izredno čist izdelek, neprekosljive kakovosti, pomešan z vodo da prijetno in žejo gasečo pijačo. Steklenica 1 kg sterilizirana, velja K 1-50, 1/2 kg steklenica K — 90, poštni zavoj, netto 3 kg, franko zavojnina in poština K 5-60. Razpošilja se tudi v sodčkih po 10, 20, 40 in več kg.

Železnato vino vsebuje za slabokrvne in nerazvorne osebe, blede in slabotne otroke lahko prebavljiv želez. izdelek. 1/2 lit. stekl. 2 K.

Tinktura za želodec je žolodca krepi, pilno, tek vzbujajoče, prebavo in odprtje telesa pospešujoče sredstvo. 1 st. 20 v.

Naročila se točno izvrše proti povzetju.

„BIBE“

brezalkoholna pijača iz sadnega soka. Pomešana z vodo da prijetno, žejo gasečo ter redilno in za prebavne organe zdravo pijačo. Steklenica 1 K.

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za vsakovrstna v njeno stroko spajajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

Le „Zvezdna cikorija“iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani**je pravi slovenski izdelek!**MARIBOR • Karčovin 138
IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebščin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh **fotografičnih potrebščin** mogočih

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu primerna cena!

Svoji k svojim!

Zahtevajte cenik!

SINGER šivalni stroji

za vse mogoče namene

ne samo za industrijo, marveč tudi za vsako šivanje v družini, morejo se naročiti samo pri nas.

Naše prodajalne se vse poznajo po tem znamenju.

Pazi naj se, da se nakupuje samo v naših prodajalnah.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Singer Co. Delniška družba za šivalne stroje

Kranj, Glavni trg 192.

Vsi od drugih trgovin s šivalnimi stroji pod imenom „Singer“ poznani, ki so po nekem našem starejšem sistemu, ki za našimi novjšimi sistemi druž. strojev v konstrukciji, zmožnosti in trpežnosti daleč zaostajajo.

❁ Zahtevajte po vseh javnih lokali „Naš List“! ❁

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

**TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU**

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

Priporočila:

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezanine.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi, Pozamentirja, porte in žnore, resice, krepice in žnore za tapetnike.

✿ Krepi in flori za žalovanje. ✿

Zlate in srebrne resice, čipke in žnore.

Serpe iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dama, dekleta in otroke.

Jopice, hlače, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Priporočila:

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venc.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modreci in potrebščine za modrece.

Glave rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Razna narodna pletena in vezena ročna dela.

Priporočila:

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsnike in žepne rute.

Pravo jagrovo normalno perilo, tricot srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in pasovi za šport.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meča, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratni roboi.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne.

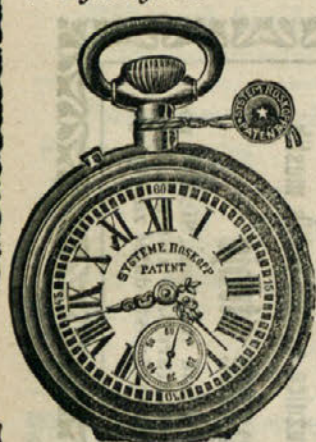
Jaz razpošiljam po povzetju od K 12-50 jedno krasno dobro in moderno opravo, katera obstoji iz sledečih stvari: jedna fina bela ali barvasta srajca št. 2 — jedne dobre spodnje hlače, jedna lepa spalna srajca, 1 ovratnik po želji, 1 krasno kravato, 1 par trpežnih nogavic, 1 močno brisalko, 1 izvrstne naramnice, 3 dobre žepne rute, vse v eni skatulji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Kar ne ugaja, vrnem denar nazaj.

Fran Čuden

v Ljubljani — v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastoj in poštne prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporočila se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delee, okove vse vrste za stavbe in pohištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobl. se povsod

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporočila

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporočila svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

književnik in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporočila:

Kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.

Kubična računica

(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.

Nova kubična knjiga

ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V pla-

tno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

~ ~ ~ ~ ~

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

~ Zaloge papirja, ~
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatelj zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehnične in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. ~ Cene nizke.

Genovniki zastoj in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporočila pristne goljserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izhara izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporočila: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

~ ~ ~ ~ ~

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznано najboljša **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino,

razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Prodaja na debelo.

„Flox“

je fotografski aparat, s katerim lahko fotografira vsakdo brez da bi se prej kaj učil. S tem aparatom se napravljajo podobe v velikosti 5x7 cm in stane eleganten s kompletno opremo in navo dilon samo K 6.—. Razpošilja po povzetju H. Weiss, Dunaj, XIV/3, Sechshauserstrasse 5/110.